

Anbefaling til Frederikshavn Kommune vedrørende efterforskningsboring Vendsyssel 1 – skifergas ved Dybvad VVM-redegørelse og miljørapport.

Vendsyssel Energi- og Miljøforening vil med denne anbefaling gøre indsigelse mod etablering af en efterforskningsboring Vendsyssel 1 efter skifergas ved Dybvad. Vi anbefaler Frederikshavn Kommune at vælge VVM-redegørelsens 0-alternativ, hvilket betyder, at efterforskningsboringen ikke udføres, og at der fortsat vil være landbrugsdrift på projektområdet.

Endvidere vil vi gøre indsigelse mod at VVM-redegørelse kun tager stilling til efterforskningsboringen og ikke behandler de efterfølgende faser.

I VVM redegørelsen afsnit 21 om begrænsninger og mangler ved miljøvurderingen, beskriver Rambøll ikke noget om, at efterforskningsboringen indgår i en fortløbende proces og dennes proces indvirkning på miljøet. Målet med efterforskningboringen efter skifergas er, at boringen vil indgå i fase 2, hvis og når den igangsættes.

Vi mener, at fase 2 vil betyde en væsentlig indvirkning på miljøet, der strækker sig langt ud over projektets levetid - det er både et miljøproblem, men også et demokratisk problem, at et projekt der vil få en væsentlig indvirkning på det lokale og globale miljø er delt op i et forløb med flere etaper, hvor investeringer og et eventuelt naturgas potentiale vil have betydning for de efterfølgende beslutninger.

I det følgende vil vi begrunde vores indsigelse og vores anbefaling til Frederikshavn kommune om at vælge VVM-redegørelsens 0-alternativ.

Baggrund

Det er det franske energiselskab Total, der sammen med det statsejede Nordsøfonden har fået licens af staten til at undersøge, om der er skifergas i Nordjylland og Nordsjælland. De to selskaber fik tilladelsen i 2010. Først i marts 2012 gik det op for politikerne i klima-, energi-, og bygningsudvalget, at der var givet 2 efterforsknings- og udvindingstilladelser af daværende miljø- og energiminister Lykke Friis til skifergas udvinding. Den manglende information af folketingspolitikere og befolkning skyldes hensyn til ønsket fra olieselskaberne om fortrolighed om, hvilke specifikke udvindingsmål der er tale om.

I oktober måned 2012 ansøger Total E&P Denmark, der er operatør på projektet, Frederikshavn Kommune om tilladelse til at etablere en efterforskningsboring efter skifergas på ejendommen Ovnstrupvej 6, Dybvad.

I første omgang foretog Center for Energi og Miljø en screening, hvor det fremgik, at anlægget ikke forventes at medføre en væsentlig påvirkning af miljø, grundvand, landskab eller naturområder. Arealet og omgivelserne er ikke følsomt overfor projektets miljøpåvirkninger og anlæggets dimensioner er begrænsede. De kom frem til, at projektet ikke vil påvirke miljøet væsentligt, og det er dermed ikke VVM pligtigt.

På Byrådsmødet den 27. februar 2013 beslutter et flertal i kommunalbestyrelsen at se bort fra kommunens egen indstilling. Flertallet krævede ud fra forsigtighedsprincippet en fuld VVM-redegørelse, inden der kan gives tilladelse til en efterforskningsboring.

VVM- redegørelsen mangler at tage stilling til de miljømæssige konsekvenser, hvis efterforskningsboringen giver anledning til, at næste fase igangsættes.

I den udarbejdede VVM-redegørelse kommer Rambøll, der har udarbejdet redegørelsen frem til konklusionen, at projektet kan gennemføres uden væsentlige påvirkninger på miljøet og gener for de omkring boende.

Formålet med efterforskningsboringen er at undersøge, om der i undergrunden eksisterer såkaldte skiferlag, samt om disse indeholder naturgas nok til, at der kan ske en egentlig udvinding af naturgas. Derfor er Vendsyssel Energi- og Miljøforening af den opfattelse, at det er en væsentlig mangel, når den udarbejdede VVM-redegørelse alene omhandler etableringen af efterforskningsboringen.

Vi mener, at fase 2 vil betyde, at projektet bevæger sig fra, "uden væsentlige påvirkninger for miljøet til, at projektet får væsentlig indvirkning på miljøet". En indvirkning, der strækker sig langt ud over projektets levetid - det er både et miljøproblem, men også et demokratisk problem, at et projekt, der vil få en væsentlig indvirkning på det lokale og globale miljø, er delt op i flere etaper.

Ifølge "Bekendtgørelse af lov om miljøvurdering af planer og programmer" bør miljøvurderingen omfatte vurderingen af planer og programmers sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet, herunder den biologiske mangfoldighed, befolkningen, menneskers sundhed, fauna, flora, jordbund, vand, luft, klimatiske faktorer, materielle goder, landskab, kulturarv, herunder kirker og deres omgivelser samt arkitektonisk og arkæologisk arv, og det indbyrdes forhold mellem samtlige disse faktorer.

Lovens formål med VVM processen er at sikre et højt miljøbeskyttelsesniveau og at bidrage til integrationen af miljøhensyn under udarbejdelsen og vedtagelsen af planer og programmer med henblik på at fremme en bæredygtig udvikling. Det skal ske ved at sikre, at der gennemføres en miljøvurdering af planer og programmer, som kan få væsentlig indvirkning på miljøet. Det er vores opfattelse, at projektets fulde påvirkning bør miljøvurderes, så de miljømæssige konsekvenser er synlige for offentligheden og politikkerne, inden første fase af et hierarki igangsættes. (bekendtgørelsen § 4 stk.2)

Næste fase – fase 2

Hvis efterforskningsboringen viser tilstrækkelige mængder af naturgas i skiferlagene, ønsker Total at gennemføre en test af boringens indhold af naturgas ved anvendelse af en metode, der kaldes hydraulisk frakturering. Viser testen naturgas i tilfredsstillende mængder, er der åbnet op for en egentlig produktion. Før testforløbet skal der udarbejdes

en ny VVM. Det samme skal ske før produktionen igangsættes. Her er det dog ikke kommunen, men staten, der står for VVM processen.

Da Frederikshavn Byråd besluttede den 27. februar 2013, at der skulle udarbejdes en VVM-redegørelse af forsigtighedsgrunde, burde byrådet allerede dengang vist rettidig omhu og besluttet, at miljørisikoen ved hydraulisk frakturering med affaldsdeponeringen i undergrunden, samt risikoen for en grundvands forurening på kort og lang sigt også skulle miljøvurderes i VVM-redegørelsen.

Udvinning af skifergas vil påvirke miljøet negativt. Følgende bør indgå i beslutningsprocessen:

Ifølge estimater fra US Energy Information Agency, der har kortlagt de globale skifergasreserver, findes der op til syv gange så meget naturgas, som der hidtil er fundet i den danske del af Nordsøen, og det skønnes, at Danmark kan blive blandt de førende producenter i Europa. Den danske undergrund vurderes til at rumme ca. 650 milliarder kubikmeter skifergas. Det er mere end i Tyskland og Holland. Frankrig råder over den absolut største forekomst i Vesteuropa, men et forbud mod den anvendte boremetode gør, at de store reserver næppe indvindes.

Der bør overvejes, om ikke efterforskning efter skifergas skal foregå på havet. Fordelen ved det er, at der ikke er noget grundvandsområde, der skal bores igennem. Ulempen er, ifølge Total, at omkostningerne vil være for store. Generelt er omkostningerne ved ukonventionelle borer betydelige højere end ved konventionelle naturgasboringer, hvor naturgassen oftest kan udvindes uden hydraulisk frakturering.

Deponering af affald i undergrunden bør undgås

I en tid, hvor bæredygtighed er nøglen til fremtiden, kan der sættes spørgsmålstegn ved, om injicering af giftige kemikalier i undergrunden bør være tilladt. Giftdeponering i undergrunden i Danmark er desværre ikke et ukendt fænomen.

For at få naturgassen ud af skiferet materialet, bruges der en metode, der hedder hydraulisk frakturering, hvor en væske føres ned i boringen og spules ind i skiferlagene under højt tryk, for at opsprække og udvide skiferen, så naturgassen kan strømme til borebrønden. Fraktureringsvæsken består af en blanding af 90 % vand, 9,5 % sand og 0,5 % kemikalier.

Kemikalierne har forskellige funktioner, såsom at holde sandpartiklerne svævende i vandet, nedsætte vandets gnidningsmodstand, hindre rustdannelse, hindre bakterievækst, justere surhedsgraden af skiferen osv. Kemikalierne udgør ca. 75 tons kemikalier pr boring.

Med de mange giftige kemikalier indebærer hver eneste boring en forureningsrisiko, på samme måde som anden kemisk industri, da mindst 30- til 50 procent af væsken bliver

tilbage i skiferen, hvor den deponeres uden tilsyn til kommende generationer. Man har i USA anvendt flere hundrede forskellige kemikalier ved fraktureringen. En række af disse er kræftfremkaldende. Samlet set er der allerede, ved de kemikalier der bruges ved efterforskningsboringen, ikke været muligt at udregne kombinationseffekten (cocktail-effekten).

Dybest set er der ikke nogen, der ved, hvad der vil ske med den cocktail af deponerede kemikalier i undergrunden, bl.a. om svovlbrinteproducerende mikroorganismer nedbryder stålrørene og ætse cementen. Der er ingen der ved om kemikalievæsken vil blive i undergrunden eller om væsken langsomt vil bevæge sig mod overfladen med risiko for at der vil ske en grundvandsforurening.

Naturgas er kun en klimagevinst, når den er konventionel og udvundet fra mere porøse bjergarter på havet

Budskabet i sidste rapport fra FN's Klimapanel, der netop er udgivet - er klart. Op mod tre fjerdedele af verdens kul- og olie- og gasreserver skal blive i undergrunden, hvis vi vil holde klodens temperaturstigning under to grader og undgå yderligere katastrofale ændringer af klimaet.

Derfor bør myndighederne stoppe yderligere efterforskning af svært tilgængelige fossile brændsler, bl.a. ukonventionelle skifergasboringer. I den forbindelse bør der skelnes mellem konventionel naturgas, der ligger i mere porøse bjergarter og ukonventionel naturgas, som ligger i massive skiferlag, der kræver mange kemikalier, vand og energi at udvinde.

Ifølge Concito skal der ca. 50 skifergasboringer til at kompensere for én konventionel gasboring. Samtidigt skal skifergasboringer ofte refraktureres efter 10-15 år da ydelsen løbende falder, og refraktureringen vil også kræve arealrestriktioner til eksempelvis vejanlæg og boreplads. I rapporten Skifergas – en gevinst for klimaet? Kommer den grønne tænketang frem til at det kan være svært at argumentere for, at en dansk skifergasproduktion i sig selv skulle have klimamæssige fordele.

Kan dansk skifergas udvindes uden lækage af metan?

I forhold til udledningen af metan skal lækageraten for gas, hvad enten det er konventionel naturgas eller skifergas, holdes på et meget lavt niveau for at gas skal være væsentlig bedre end kul og olie. Nye undersøgelser viser, at rigtig mange amerikanske boringer er mere utætte end beregnet, og at lækagen er 30 % større ved ukonventionelle brønde. Det anslås i undersøgelsen at 3,6 til 7,9 % af metangassen fra skifergasproduktion undslipper til atmosfæren. En af dem, der er kommet frem til, at skifergas er mere skadeligt end kul er Robert Howarth fra Cornell University i New York. Han har været meget udskældt for sine undersøgelser, der anslår stort metanudslip.

Metan er en langt kraftigere drivhusgas end CO₂. Fra 72 gange værre over 20 år til 21 gange værre over 100 år. Det betyder, at skifergas produceret med stor lækage af metan til atmosfæren er mere klimabelastende brændsel end det kul, det er tiltænkt at skulle erstatte - især i løbet af de førstkommende årtier.

Frederikshavn Kommune vision om 100 % vedvarende energi i 2030

Det var et enigt byråd, der i 2007 besluttede, at Frederikshavn, Strandby og Elling inden 2015 skulle være 100 procent forsynet med vedvarende energi. I dag er målet revideret, så visionen nu er, at hele kommunen skal være fossilfri inden udgangen af 2030.

Frederikshavn Kommunes ønske med visionen er at gå foran resten af Danmark, der har verdens nok mest ambitiøse klima- og energimålsætninger, om helt at udfase brugen af fossile brændsler i el- og varmesektoren i 2035 og være helt fossilfri i 2050.

Det er vanskelig at tage Frederikshavn Kommunes grønne omstillingspolitik alvorligt, når man med den ene hånd vil afvikle forbruget af fossile brændsler og med den anden hånd godkender efterforskning af vanskeligt tilgængeligt naturgas, der i værste fald vil forurene luft, undergrund og grundvand. Et nej fra Frederikshavn Kommune vil sende et tydeligt signal til Folketinget, at kommunen tager anbefalingerne fra FN klimapanel alvorligt, samt til de 1000 borgere i Frederikshavn Kommune, der med aflevering af deres underskrift den 27. februar 2013 har givet udtryk for deres bekymring for blandt andet forurening af deres drikkevand.

På vegne af Vendsyssel Energi- og Miljøforening

Jan Hermansson, Hørbylundvej 63, Hørby, 9300 Sæby

Flemming Benny Rasmussen, Stenskrogvej 77, Sæssing, 9830 Taars

